

« zurück blättern vor »

LAMUS subst. m., ab 1544; auch *lamuz*, *lemus*, *lemuz*, *lemuż*;
‘Wirtschaftsgebäude zur Unterbringung von Getreide, wertvollen
Gegenständen, Urkunden usw.; auch Rumpelkammer’ – ‘gospodarczy
budynek służący do przechowywania zboża, cenniejszych przedmiotów,
dokumentów itd.; też rupieciarnia’: 1544 LibMal 91, SPXVI *Item powyedzial
yfch do thego lyemvza fzyq dobil wnadzyeyq doftanya fkrzynky braczyky.* o
(1564–1565) 1961–1963 LustrWpol I 117, SPXVI *Przed tym domem lemus do
chowania ksiąg grodzkich.* o 1586 BielSen 7, SPXVI *Wilk mu [= Strusowi, co
klucz Piotrów nosi] zaśię powiedział: Leć precz Pánie / Struście Y zaurzy sie
(ia radzę) w swym złotym lámuście.* o 1593 RybGeśli B2v, SPXVI *O zbytnie
skárby nie ftoię [...] Byle grofz ná grofz był w táfzczę Toć moy Lemuż me
Imienie Zdrowa myśl zdrowe sumnienie.* o (1611–1640) 1735 Vol.Leg.3 23, L
*Rozkazujemy budowanie lamusów dla chowania ksiąg ziemskich, a do
zbudowania tych sklepów mianuiemy...* o (1742) 1960 Gamalski, TUWCZAR
86 *siedzi [czarownica] związana [...] w turmie albo lamuzie.* o 1778 Kras.
Pod. 1 6, L *Na boku dziedzińca był murowany lamus, z żelaznemi u okien
kratami i okienicami.* o (1834) 1838 PT VI 457-8, SJAM *Ktoby uważał
z bliska lamus, spichrz i chatę / Ujrzy ściany od ziemi do szczytu pstrokate.*
o (1848) 1924 Morawski 76 *W majątku [...] był murowany lamus
dwupiętrowy, zamczysty. [...]. Tam to był skład gotówki starego bogacza.* o
(†1862) 1922 Syrok.Wyb. 187, DOR *Sąsiad miał lamus w środku zagrody, co
prapradziadów pamiętał jeszcze, ściany ciosane z dębowej kłody, drzwi kute
blachą, zamki jak kleszcze.* o (1871) 1959 Wilkońska 289 *Ów lamus, czyli też
skarbiec [...], budynek drewniany o piętrze, mający na dole i na strychu
skład gospodarski, przez całą wiosnę i lato służy Chodźce za ulubioną
pracownię literacką.* o (1898) 1948 Żer.Prom. 144, DOR *Gdybym chciał
używać pięknych określeń dla moich i pańskich “zasad”, rzekłbym, że ja
jestem służącym światła, a pan klucznikiem ruder i lamusów.* o (1903) 1948
Gomul.Miecz. II 49, DOR *Poszedł [...] do lamusa, w którym chował
rynsztunki wojenne, stare papiery, a podobno i zapasne pieniądze.* o 1947
Bar Kum. 198, DOR *Jednogłośnie stwierdzono, że poemat Koźmiana już jest
przeżytkiem i nadaje się tylko do lamusa.* o 1950 Brosz.Opow. 31, DOR
*Zaczęli buszować po całym dworze – od piwnic po strych. W lamusie
wynaleźli stare kufry z książkami i strojami.* o 1950 Par.Alch. 231, DOR
Mieszczaństwo odrzuciło do lamusa manierę salonów arystokratycznych. –
(SŁA), SPXVI, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. ◊ **Var:** *lamus* subst. m., 1586
BielSen 7, SPXVI – (SŁA), SPXVI, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR; *lamuz*
subst. m., [hapax] (1742) 1960 Gamalski 86, TUWCZAR; *lemus* subst. m.,
1564–1565 Lustr.wkp.i kuj. I 117 41, SŁA – (SŁA), SPXVI, TR, L, SW

(m. u.); *lemuz* subst. m., [einzQu.] 1544 LibMal 91, SPXVI – nur SPXVI;
lemuż subst. m., [hapax] 1593 RybGeśli B2v, SPXVI – nur SPXVI. ◊ **Etym:**
mnd. *lēⁱmhūs* subst. n., ‘aus Lehm gebautes Haus’, MND. ◊ **Konk:** *magazyn*
subst. m., bel. seit 1770–1777, L, zuerst geb. L; *śpich(l)erz* subst. m., bel.
seit 1406, STP, zuerst geb. MAÇZ; *świron* subst. m., zuerst geb. SW;
świronek subst. m., bel. seit †1861, SW, zuerst geb. SW. ◊ **Der:** *lamusowy*
adj., zuerst geb. L; *lamusik* subst. m., †1841 Niem., SW *W sionce na prawej*
ręce L[amusik]. ◊ 1841 Jank.Zaśc. 22, DOR *Poszedłem, mijając dom, prosto*
do lamusiku, który i dotąd jeszcze stoi sobie w naszym ogrodzie. ◊ †1865
Dzierz., SW *Na dziedzińcu był mały L[amusik] półpiętrowy i murowany.* ◊
[LBel.] †1894 Rol., SW *Wkoło pełno było lamusików.* Zuerst geb. SW;
lamusek subst. m., [hapax] (†1876) 1929 Żmich.Pow. 168, DOR *Uciekła do*
oficyn, gdzie się w lamusku na klucz zamknęła. Zuerst geb. DOR. ♦ Die
frühesten Belege beschreiben *lamus* als ein Gebäude aus Holz, das mit
Lehm zugedeckt ist, mit eisernen Türen und Gitterfenstern. Das bis ins
19. Jh. belegte Syntagma *murowany lamus* bestätigt GLOGERS Angabe, daß
die “gemauerte” Art dieses Gebäudes eine Ausnahme war, die beim
reicheren Adel vorkam (s. auch die Bilder ebenda). Im Laufe des 19. Jhs.
verschwindet allmählich die Gepflogenheit, wertvolle Gegenstände
außerhalb des Wohnhauses zu halten, womit sich der Übergang zur
Bedeutung ‘Rumpelkammer’ erklärt. Daraus auch die Wendungen wie
odłożyć, nadawać odrzucić się do lamusa (s.o.).

« zurück blättern vor »